

In het zicht: Duitse windmolens

Het recreatiestrand nabij Ven-Zelderheide. Op de achtergrond het Reichswald waar het Duitse windmolenpark moet komen.

Foto Marcel van den Bergh / de Volkskrant M

WINDMOLENS LANGS GRENS

KRANENBURG

Reportage

MAC VAN DINTHER

Het is leeg en stil op de Kartenspielerweg, een onbeduidend asfaltweggetje in het grote Duitse Reichswald. De eiken en beuken steken hun kale takken roerloos in de lucht, alleen de sparren dragen nog groene naalden. Een eenzame fietser snelt voorbij, met zoevende banden over het gladde asfalt. Als hij uit het zicht is verdwenen, kun je een speld horen vallen op een boomstronk.

Met die rust zal het gedaan zijn als de Duitse gemeente Kranenburg haar zin krijgt. Die is van plan om hier langs deze bosweg twaalf windmolens neer te laten zetten. Tot afschuif van omwonenden en

natuurorganisaties.

Het is een grensoverschrijdend probleem, want de Kartenspielerweg loopt pal langs de grens met Nederland. Als de windmolens er komen, zijn ze vanuit Kranenburg niet of nauwelijks te zien, maar inwoners van de Nederlandse dorpen Milsbeek en Ven-Zelderheide kijken er wel tegenaan.

En dat wringt, zegt John Tampoelobon. Want de Nederlanders is niks gevraagd. 'Kranenburg beschouwt het Reichswald als zijn achtertuin. Met de Nederlandse belangen wordt nauwelijks rekening gehouden.' De lusten zijn voor Duitsland, de lasten voor Nederland.

Tampoelobon, een Nederlander die in Kranenburg woont, is mede-oprichter van het Duits-Nederlandse burgerinitiatief Tegenwind/Gegenwind, dat zich verzet tegen de komst van de windmolens. Ze worden gesteund door de Nederlandse grensgemeenten (Gennep en Berg en Dal), Natuurmonumenten en zijn Duitse evenknie NABU (Naturschutzbund Deutschland).

De windmolens verpesten niet alleen het uitzicht, zegt Tampoelobon. Ze tasten ook de ecologie aan van het Reichswald, met 5.500 hectare het grootste aaneengesloten bosgebied van de regio Niederrhein en een geliefde wandel- en fietsplek, ook voor Nederlanders. 'We praten over twaalf windmolens van 200 meter hoog. Dat is echt zware industrie.'

Kranenburg is een bescheiden gemeente pal over de grens bij het Nederlandse Groesbeek, in trek bij Nederlanders omdat de huizen er goedkoop zijn. In het met klimop begroeide oude gemeentehuis zetelt CDU-burgemeester Günter Steins. Steins heeft begrip voor de argumenten van de tegenstanders. 'Ik zal niet beweren dat het bos er mooier op wordt.' Maar, benadrukt

hij, hier stuiten lokale belangen op grote wereldproblemen.

Energiewende

Duitsland heeft ingezet op de Energiewende: de overschakeling van energie uit kerncentrales en fossiele brandstoffen naar stroom uit hernieuwbare bronnen zoals wind- en zonne-energie. Steins is er een overtuigd voorstander van. Het gemeentehuis van Kranenburg draait helemaal op zonnepanelen.

Het klimaatprobleem is niet te ontkennen, zegt Steins. 'We hebben een verantwoordelijkheid voor de volgende generaties. Daar kunnen we niet voor weglopen.' Maar zelfs al zou hij dat willen: hij kan het niet.

De Energiewende is namelijk niet vrijblijvend. Elke Duitse deelstaat heeft de opdracht een aandeel windenergie te leveren. Die wordt doorberekend naar gemeenten. 'Volgens de wet is de gemeente verplicht windenergie substantieel de ruimte te geven', verduidelijkt Steins. Wie dat niet wil, moet bewijzen dat het echt niet kan.

Uit een verkennende analyse is gebleken dat het aan de Kartenspielerweg wél kan. Deze plek aan de rand van het bos, verwijderd van de (Duitse) bewoonde wereld, is door de provincie aangewezen als voorrangsg gebied voor windenergie.

Dus toen ABO Wind, een groot Duits windenergieconcern, een aanvraag indiende om hier windmolens te mogen bouwen kon de gemeente geen nee zeggen, aldus Steins. Dat het project Kranenburg jaarlijks 250 duizend euro pacht oplevert is mooi meegenomen. Dat geld gaat in de gemeentepot. 'Daar profiteren we allemaal van.' Behalve de Nederlanders, geeft hij toe.

Geldbuidel

'Naïef', vindt Tampoelobon. 'Zo'n projectontwikkelaar rammelt met de geldbuidel en de gemeente gaat overstag.' Dat terwijl de ongebreidelde opmars van windenergie ook in Duitsland zelf steeds meer verzet oproept, zegt Tampoelobon. Hij laat foto's zien van landschappen en dorpen die zijn verrommeld door de plaatsing van windmolens. Laat het een waarschuwing zijn voor Nederland. 'Die fout moeten wij niet maken.'

Eén ding is zeker, zegt Hubert Zillig, de Duitse voorzitter van het burgerinitiatief Tegenwind: als de windmolens in het zicht van de burgers van Kranenburg zelf hadden gestaan, was het nooit zover gekomen. Het Duitse streekplan gaat maar tot de grens. 'Daar houdt de kaart op.' Aan de Nederlandse zijde geldt juist een verbod op de plaatsing van windmolens.

De gemeente Berg en Dal heeft meestal goed contact met zijn Duitse buurgemeente Kranenburg. Maar op het dossier windenergie is er af en toe 'ruis op de lijn', zegt wethouder Erik Weijers. 'Wij hebben niet het gevoel dat we altijd even serieus worden genomen. Het heeft ook een tijdje geduurd voordat helder was hoe de Duitse procedures lopen.'

Berg en Dal heeft officieel bezwaar gemaakt tegen de plaatsing van windmolens zo dicht bij Nederlands grondgebied. Het is ook niet nodig, benadrukt Weijers. 'De Kreis Kleve (het district waar Kranenburg onder valt, red.) voldoet al aan zijn taakstelling voor alternatieve energie.'

Of het project doorgaat, is onzeker. De gemeente Kranenburg is weliswaar voor, maar de Kreis Kleve is tegen. Het wachten is nu of de provincie Niederrhein de aanwijzing van de Kartenspielerweg als voorrangsg gebied voor windenergie handhaaft, aldus een woordvoerder van ABO Wind. Daarover wordt eind dit jaar besloten als het streekplan moet worden vastgesteld.

Burgemeester Steins schat de kansen dat het doorgaat fifty-fifty. Tegenwind-voorzitter Zillig hoopt van ganser harte dat het plan wordt afgeblazen. Hij is geboren en getogen aan het begin van de Kartenspielerweg, vlak bij de plek waar de windmolens zijn gepland. Zijn vader was bosarbeider, hij zelf douanebeambte. 'Als ik me voorstel dat hier windmolens staan: dat is niet de wereld waarin ik groot ben geworden.'

Grensmolens

Vlak bij de grens is een populaire plek voor windmolens. In het Belgische Meer, net over de grens bij Breda, staan de drie hoogste molens van België sinds enkele maanden te draaien. Inwoners van de Nederlandse dorpen Hoogstraten en Zundert participeren erin. In de Antwerpse haven, vlak bij Woensdrecht, staan drie grote windmolens. Aan de Nederlandse zijde van de grens staan er zestien en er komen er nog vijf bij. Bij Hazeldonk staan drie molens aan de Nederlandse kant, bij Reusel vijf. Bij Emmer-Compasuum (Drenthe) is zowel aan Duitse als aan Nederlandse zijde een windpark. Limburgers kunnen molens zien die net over de grens staan bij Roermond, Maastricht en in de Voerstreek.

Aan de oostgrens

De Duitse ambitie om zo veel mogelijk over te schakelen op schone energie kent ook rauwe randjes, merken gemeenten in het oosten van Nederland. Want net over de Duitse grens zijn plannen voor reusachtige windmolens.